

Epistola pauli

vt mea doctrina cōdicata eis pficiat ad salutē ⁊ cōuerfo:
eplā tñ ad laodiceā. apud nos nō hē. p Et dicite ar-
chippo. q̄ recepat ministeriū sup ecciaz colosen. q̄
de diligenter attendēdo. r Ministeriū qd̄ accepisti i
dño. i. in diuis rebus. s Et illud impleas. ad bonorē
diuinū ⁊ salutē aia
rū. t Salutatio
mea manu Pauli.
hoc scripsit paulus
manu p̄pria ad ma-
gis certificandum
q̄ eplā esset ab eo
missa: eo q̄ pseudo
apostoli aliqñ scri-
bebant sub noie ve-
roz aploz ad ma-
gis decipiendū: vt
dictum ē supra. j.
Corinth. vlt. cap.
v

Mēores esto-
te vinculoꝝ meoꝝ
mibi cōpatiēdo:
⁊ etiā in hoc si ne-
cesse fuerit me imi-
tando. Cōsequen-
ter subdit q̄ sit sua
salutatio. d. r
Gratia dñi n̄ri ihu
xpi vobiscū. supple
sit que supplet oem
defectū: amen.

Postilla ad thes-
salonicēses in capit

Et dicite archippo. **U**ñ
misteriū qd̄ accepisti i dño
vt illō ipleas. **S**alutatio
mea manu pauli. **M**ēores
estote vinculoꝝ meoꝝ. **G**ra-
tia dñi n̄ri ihu xpi vobiscū. amē.

Explicit eplā pauli ad co-
lossenses. **I**ncipit argumē-
tū in eplāz ad thessalonice-
ses primam.

Thessaloniceſes sūt
macedones: q̄ acce-
pto verbo vitatis p̄siterūt
in fide: etiā i p̄secutōe ciuiū
suoꝝ. **P**retea nec receperūt
fallos aplos: nec ea q̄ a fal-
lis aplis dicebāt. **H**os col-
laudat apls scribēs eis ab
athēnis: p̄ tychicū dyaco-
nē: ⁊ onesimū acolirhum.

Explicit argumētū. **I**n-
cipit eplā pauli ad thes-
salonicēses p̄ria
Capit. j.

Paulus et sil-
uan⁹ ⁊ timo-
theus: ecclie

Paulus
⁊ silua-
nus ⁊ ti-
mothe-
us. **H**ic
incipit eplā prima
ad thessaloniceſes. q̄
diuiditur in tres p̄-
tes. i. salutatio: ⁊
p̄secutō: ⁊ ibi. **G**ra-
tias agimus. ⁊ con-
clusionē. p̄ fine eplē: ibi. **F**ratres orate. **I**n prima ponū-
tur p̄sonē salutantes: cū dicitur. a **P**aulus ⁊ sil. iste ē qui
vocat silas. **A**ctu. xv. quē accepit paulus in sociū: vt dicit
ibidē. b **E**t timo. isti duo iungunt paulo in salutatioe
quia cū eo laborauerunt in thessalonicensi cōuersione:
secundo ponunt p̄sonē salutate: cum dicitur. c **E**cclie thes-
sa. supple cōgregate. **I**n deo patre. est autē thessalonica ci-
uitas metropolis in macedonia: que ē quedā ps grecie:
tercio ponunt bona optata: ibi. d **G**ratia vobis. in p̄ri-
ti. e **E**t par. in futuro: vbi totaliter detabit appetitus
f **G**ratias. **H**ic incipit eplē. p̄secutio in qua primo red-
dit apls thessalonicensēs beniuolos: secundo dociles. iiii.
ca. tercio cautos. v. ca. **C**irca primūz reddit illos beniuo-
los dupliciter: primo de bonis eoz gratias agendo: secū-
do in aduersis eos cōsolando sequenti ca. prima in duas:
q: primo gratias agit de bona eoz inchoatōe: secundo de
bonitatē huius diffusionē: ibi. **E**t vos. **C**irca primūz ponit
duplex motiū huius gratiarū actionis. primum ē bo-
na eoz cōuersione dicens. f **G**ratias agimus deo sem-
per. i. omnibus horis ad orandū determinatis: vel semp
in habitu: et si nō semp in actu: q: nō sp̄ pot homo actuali-
ter orare. g **M**emoriā vestri. sp̄alem ⁊ expressam.
h **F**acientes in orōnibus vestris sine intermissione. hoc
expōnif dupliciter: sicut dictū est de semp. i **M**emo-
res operis fidei vestre. ⁊ q: fides sine opib⁹ mortua ē sub-
ditur. k **E**t laboris. in his que p̄tinent ad p̄curatōez
fidei. l **E**t charitatis. dei ⁊ p̄rimi. m **E**t sustinētie
sp̄ci. i. tolerantie tribulationū quas patienter sustinistis

in spe recipiende mercedis a dño ihu xpo.

Ante deū. i. ita cōstanter vos habuistis: ac si deum
p̄ntem videritis. o **S**cientes. **H**ic cōsequēter po-
nitur secundū motiū ad grās agendūz qd̄ accipitur
ex pte dei: eo q̄ sp̄alem dilectōem ond̄it thessalonice-
sibus

thessaloniceſium in deo pa-
tre nostro et domino ihesu
xpo. **G**ratia vobis ⁊ par.
Gratias agimus deo sem-
per pro omnibus vobis: me-
moriā vestri facientes in
oratiōibus nostris sine in-
termissione: memoꝝe ope-
ris fidei vestre ⁊ laboris: ⁊
charitatis: ⁊ sustinētie
sp̄ci domini nostri ihu xpi:
ante deum ⁊ patrem n̄r̄m.
Scientes fratres dilecti a
deo electiōem vestram: q̄a
euangelium nostrum nō
fuit ad vos in sermone tm̄.
sed ⁊ in virtute ⁊ in sp̄san-
cto: ⁊ in plenitudine multa
⁊ sicut scitis quales fueri-
mus in vobis p̄pter vos.
Et vos imitatores n̄ri fa-
cti estis ⁊ dñi: excipientes
verbum in tribulatōe mul-
ta: cūz gaudio spiritus san-
cti: ita vt facti sitis forma
oib⁹ credētib⁹ in macedo-
nia ⁊ achaia. **A** vobis. n.

vocādo eos ad
fidē nō solum p̄
p̄dicatōem: sed
etiā p̄ multa m̄
raculoꝝ opatō-
nem: ⁊ hoc ē qd̄
dicit. o **S**ci-
entes fr̄es dile-
ctissimi a deo ⁊
i. vos scientes
electiōem v̄ram
tāq̄ specialiter
electoꝝ a deo.
supple habemus
materiam grās
agendi. p
Oz euangeliūz
nostrum. i. p̄di-
catio nostra.
q **H**ic fuit ad
vos in sermone
tm̄: sed in virtu-
te. i. in miracu-
lis diuina virtus
te factis.
r **E**t in sp̄san-
cto. i. dato ē sp̄-
ritus sancti in si-
gno visibili.

s **E**t in plenitudine multa. i. charismatū ⁊ donozum
dei. t **S**icut scitis. quia vidistis. v **Q**uales fu-
erimus in vobis. p̄pter vos. q. d. talia miracula p̄ nos
fecit deus in vobis. p̄ nobis: quia iam ante crāsum in
xpo firmati: sed p̄pter vos: vt credentes in fide soli
di essetis: ⁊ ita fuit: quia in fide p̄sisterunt: nec fallos
aplos receperunt: vt dicit biero. in p̄logo.
r **E**t vos. **H**ic cōsequēter apls gratias agit de bo-
nitatis eoz diffusionē: n̄z exemplo eoz aliq̄ p̄fecerūt
in fide ⁊ opibus bonis: ⁊ hoc qd̄ dicitur.
r **E**t vos imitatores nostri facti estis. in fide ⁊ mori-
bus. y **E**t dñi. i. ihu xpi q̄tū ad eius vitā: non q̄tū
ad eius fidem: que in eo locum non habuit: eo q̄ non
habet obscuritatem annexam: sed ab instanti conce-
ptōnis habuit clarā visionem.
z **E**xcipientes verbum in tribulatione multa. in p̄ri-
cipio. n. cōuersionis habuerunt p̄secutōem etiā a cui-
bus suis: vt habet in fine sequenti ca.
a **C**um gaudio spiritus sancti. ⁊ in hoc cōformabā-
tur apostolis de quibus dicitur **A**ctu. v. q̄ ibant gau-
dentes a conspectu concilij ⁊.
b **P**ra vt facti sitis forma. i. exemplar virtutis.
c **O**mnibus credentibus in macedonia in achaia.
p̄uincie sunt grecie. d **A**vobis enim diffamatus
est sermo domini. i. occasione vestri divulgatum ē ver-
bum dei: quia multi prius tacētes timore exemplo ve-
stro cōstanter effecti. predicauerunt publice: ⁊ in plu-
ribus locis: ideo subditur.

Ad thessalonicenses. I.

e. **N**ō solū in macedonia z in achaia: s̄ in oi loco. regionū circūiacentiū. f. Fides v̄ra que est ad deum sc̄s est ordinata. g. Profecta ē. i. p̄cessit v̄tra. b. Ita q̄ nō sit nobis necesse quicq̄ loqui. f. de vobis ad alios in cōtandū p̄ v̄m exēplū: z subdit cā. i. Ipsi em̄ de vobis annūciāt. vos cōmendando.

k. **Q**uales introitū habuerim? ad vos. i. q̄ gaudēt z p̄mp̄te fidē suscepistis? ad p̄dicatōnem nōstrā: n̄ fornicantes in surgētē tribulatiōz. l. Et quō pueri estis ad deum diligentes ei seruire idolatriā reiecta. m. Et expectare filioz eius de celis. v̄tū ad iudiciū sicut dicit Actu. i. Dicite q̄ assumpsit ea vobis i celi sic v̄iet zc. n. Qui eripuit nos de ira v̄itura. i. a gebene pena.

Capit. ij. **N**ō solū in macedonia z in achaia: s̄ in oi loco. fides v̄ra que est ad deum sc̄s est ordinata. g. Profecta ē. i. p̄cessit v̄tra. b. Ita q̄ nō sit nobis necesse quicq̄ loqui. f. de vobis ad alios in cōtandū p̄ v̄m exēplū: z subdit cā. i. Ipsi em̄ de vobis annūciāt. vos cōmendando.

at hoc p̄ cōformitatē ad ip̄m: secūdo p̄ cōformitatē ad ecciam hierosolymoz: ibi. Nos em̄. Circa p̄imum facit talē rōnē: nullus debet desolari: s̄ magis cōsolari de cōformitate ad ip̄m magistrū: q̄ in hoc cōsistit eius p̄fectio: Lu. vj. Perfectus ois erit si sit sicut magister eius. ego v̄o qui sum magister z doctoz v̄r sustinui multas tribulatiōes z sustineo: p̄pter qd̄ debetis in tribulatiōibus cōsolari: q̄ in hoc cōformamini mibi. in hac aut̄ rōne sic p̄cedit: q̄ p̄imo declarat minorē huius rōnis p̄ tribulatiōes quas sustinuit ad vos veniēdo: secūdo p̄ has quas sustinuit cū eis manēdo: ibi. Memores em̄. prima ad huc in duas: q̄ p̄imo ponit suaz declaratiōem: secūdo remouet multiplicē obiectōem ibi. Exhortatio. Circa p̄imū dicit. a. Nam z ipsi scitis fr̄es introitū nostrū ad vos. i. modū introcundi. b. Quia nō fuit inanis. i. leuis z facilis: sed valdē grauis. c. Sed ante passi. grauiā s̄bera. d. Et cōtumeliis affecti. p̄ verbera aspera. e. Sicut scitis. quia hoc nō fuit longe a ciuitate vestra: ideo subditur. f. In philippis. que est ciuitas macedonie: v̄r habet Act. xvj. ibi. n. paulus z silas fuerunt grauiēter v̄gis ce si z incarcerati: v̄r habet ibidez. g. Fiduciā habuimus in dño n̄ro loqui ad vos zc. quasi dicat̄ illi tribulationibus nō sumus terribi: sed in dño cōfidentes venimus ad p̄dicandū vobis. h. Euangeliū dei. z circa hoc sumus valdē solati. q. d. p̄pter qd̄ in tribulationibus debetis cōsolari tanq̄ nobis cōformes ef-

fecti. i. Exhortatio. Dic dñr remouet multiplicē obiectōem: poterit. n. dicere q̄ nō est p̄solabile pauli dictis cōformari: eo q̄ eēt defectuosus in v̄ta z doctrina: sicut v̄cebant pseudo apli de ip̄o: p̄pter qd̄ hoc remouet excludēdo illa p̄que possent impingi in eius doctrina z v̄ta dicēs

da n̄ra. Neq̄. n. aliq̄n fuimus in sermōe adulatōis: sic scitis: neq̄ in occasiōe auaricie: v̄us testis ē: neq̄ rētes ab hoibolghiam: neq̄ a vobis: neq̄ ab alijs cum possem⁹ vobis oneri eē: v̄t x̄pi apli. S̄ facti sum⁹ p̄ v̄uli in medio v̄m tāq̄ si nutritri foneat filios suos: ita testidrat̄ es vos cupide v̄olebam⁹ tradere vobis n̄ solū euangeliū dei: s̄ et aias n̄ras qm̄ charissimi nobis facti estis. Demores enim estis fratres laboris nostri z fatigatiōis: nocte ac die operantes: nequem v̄m grauaremus: p̄dicauimus in vobis euangeliū dei. Nos testes estis z v̄us: q̄ facte z iuste z sine quere la vobis q̄ credidistis affuimus: sic scitis q̄ liter vnū quēq̄ v̄m: sicut pat̄ filios suos deprecantes v̄os z cōsolantes: testificati sum⁹.

i. Exhortatio. n. n̄ra nō de errore. circa fidē qual' erat hereticoz doctrina: s̄ de v̄itate mēra. k. Neq̄ de immundicia. sicut erat doctrina epicuroz: que tunc v̄gebat: v̄t h̄i Actu. xv. l. Neq̄ in v̄olo. sicut docebat falsi xp̄iani: q̄ aliq̄n v̄cebant vera de fide catholica: v̄t de p̄bederent ca tholica: sicut de toz quato legit in legē da sancti thurcū. m. S̄ sicut p̄bati sum⁹ a deo. i. ap̄ p̄bati a baptismo. n. Et crederetur nobis. tanq̄ fidelibus ministris. o. Euangeliū. i. p̄dicatio euangeliū p̄ ita loquimur. fideliter p̄dicando querētes dei beneplacitū. z nō hoim q̄ sicut scitis. ex v̄itū z auditū.

r. Neq̄ in occasione auaricie. p̄dicando p̄pter questuz: nec p̄pter vane glorie fastū: sicut p̄dicabant pseudo apli. s. Cum possem⁹ vobis oneri esse. accipiēdo sumptū a vobis: z etiā honore. t. Ex x̄pi apli. veri quibus talia debent. y. S̄ facti sumus puuli in medio v̄m. inter vos humiliter cōuersando: z nō solū humiliter: s̄ et iaz charitatiue ac dulciter. x. Tanq̄ si nu. fo. h. su. lacte z nutrimento corpali. y. Ita desiderantes v̄ram salutem. a. Cupide. i. intente desiderātes v̄ram salutem. b. Nole. tra. nō solū euange. dei. qd̄ est sp̄iale nutrimentū. c. S̄ etiā animas nostras. i. vitas n̄ras pati fuim⁹ p̄ salute v̄ra exponere. d. Qm̄ charissimi facti estis nobis. maiorē. n. charitatē nemo h̄z quā v̄t animā suam ponat p̄ amicis suis. e. Memores em̄. Postq̄ apli ostēdit se passum tribulatiōes ad thessalonicē. veniēdo. hoc idē ostēdit cū eis manēdo. v. Nemo. em̄ estis fr̄es. q. d. nō est diu quidistis: z sic nō estis obliti. f. Laboris nostri. in corde. g. Et fatigatiōis. p̄pter excessum laboris. h. Nocte z die opantes. manuali boz exceptis quib⁹ intendebat predicatiōi vel orōni: v̄t ip̄e z sui uiuerent p̄ proprio labore. i. Nequem v̄m graua. accipiēdo sumptus a vobis. k. Predicauimus vo. euan. dei gratis. cū tñ sumptus de iure possem⁹ accipe. l. Nos testes estis. q̄tum ad exteriora. m. Et deus. q̄tum ad interiora. n. Quis. erga deum. o. Et iu. erga p̄imum. ita q̄ null⁹ poterat d̄gri de nobis. p. Quia. vnū. v̄m. sicut p̄r si. su. dep. i. p̄mo affectu inducētes. q. Nos. ad

Epistola pauli

bonū & consolantes. si quis vram fuerat desolatus. p̄t peccata commissa. vel alia de causa. r̄ Testificati sumus. i. sub testimonio sanctorū vos adiuram. a Et ambularetis digne deo. de virtute in virtute. p̄cedendo.

b Qui vocauit vos in suū regnū. i. vt essetis de regno eius. p̄ grām in p̄nti & glām suā in futuro. & q̄ fecerunt sic thessalonicenses: id grās agens deo subdit. c **Ido** & nos grās agim⁹ deo sine intermissione. i. omnibus horis ad hoc aptis.

d Qui cum accepissetis a nobis. p̄ pdicatōem nrām. e Verbum audistis. i. verbum euāgelicū nobis diuinitus reuelatum.

f Accepistis illud. nō vt vbiū hoim. si cut ē doctrina p̄bica. s̄ sicut est vere verbum dei. i. recepistis deo. te sicut recipi debz verbum habitū ex diuina reuelatōe.

g Qui opatur in vobis. docendo interius. hōies. n. solum mouent auditum exterius. ideo dicit r̄p̄c̄ aph̄s: **Joban. xv.** Sine me nihil potestis facere. i. Vos enī fr̄es. Postq̄ apl̄s consolatus ē thessalonicenses p̄ cōformitatem ad seipm̄. hoc idē facit p̄ cōformitatem ad ecclesiam hierosolymitam. In hierlīm. n. primo incepit eccia. put di stinguit̄ p̄tra synagogā. vt p̄t̄ **Actu. j.** & inde primo deriuata ē ad alia iudee loca. & ille eccie cōstanter sustinuerūt p̄secutōes a iudeis qui xp̄m occiderunt & p̄betas: & in B eccia thessal. erat eis cōformis que p̄secutōes sustinuerat a cuiuslibet suis: q̄d debebat sibi eē consolatōis materia: p̄pter cōformitatem ad ecciam primitiuam: & hoc ē q̄d dicit: **Glos. n.** imitatores facti estis fr̄es: & p̄t̄z litera vsq̄z ibi.

k Prohibentes nō gentibus loqui. i. euāgelium xp̄i.

l Salue fiant. i. gentes. m Et implcant. i. augeant.

n Peccata sua semp. i. iudei in sua p̄fidia obstinati deo p̄mittentē & dyabolo p̄curante. o Peruenit. n. ira dei sup̄ illos: q̄z subtrahit iuste grām suā ab eis. p **Uq̄z** in finem. i. vsq̄z versus finem munditunc. n. sunt ad fidē cōuertendi sicut dcm̄ ē sup̄: & frequenter. p̄t̄ etiā aliter exponi. p **Uq̄z** in finem. i. eternali q̄st̄i ad illos q̄ in sua p̄fidia moriuntur. q **Nos aut.** Postq̄z apl̄s consolatus thessal. scripto: hic cōsolat̄ eos nūcio: & primo scribit mittendi rōnem: secundo ip̄am missionē in principio sequentis capituli. rō aut cōsistit in hoc q̄z desiderauerat ire thessalonicā & ecciam p̄sonaliter cōsolari: sed habuit impedimentū: p̄ter q̄d ad hoc misit nūciū: dicit̄ igit̄. q **Nos aut̄** fratres desolati r̄c. i. desolati. p̄ter q̄d vobiscū n̄ eramus. r **Aspectu nō corde.** i. s̄ nō possemus vobis loqui nec vos videre: tñ habebamus vos in corde: id subditur. s **Abundantius festinauimus.** i. disposuimus festinanter venire ad vos ad vram cōsolatōem. t **Ego quidē paulus.** cū socijs meis. v **Sz** impediuit nos sathanas. tacet aut̄ modū impediendi & silr̄ glo. nec ego vo

vt ambularetis digne deo q̄ vocauit vos in suū regnū & glām. **Ido** & nos grās agim⁹ deo sine intermissione: qm̄ cū accepissetis a nob̄ vbiū audistis: acceperunt illō nō vt verbum hoim. h̄sic ē vere vbiū dei: qui opatur in vob̄ q̄ credidistis. **Glos. n.** imitatores facti estis fr̄es ecciaz dei q̄ s̄t̄ i iudea i xp̄o ih̄u q̄ eadē passi estis & vos a cōtribulibz vris sic & ip̄i a iudeis: q̄ & dñm occiderūt ih̄m & p̄phas: & nos p̄secuti s̄t̄: et deo n̄ placēt: & omibz hoibz aduersant̄. h̄ prohibētes nō gentibz loq̄ vt salue fiant: vt impleat̄ p̄ca sua sp̄. Peruenit. n. ira dei s̄t̄ illos: vsq̄z in finē. **Nos aut̄** fr̄es desolati a vob̄ ad t̄ps̄ hōre a spectu nō corde: abundanti⁹ festinauim⁹ facie vram vidē cū multo desiderio: qm̄ voluim⁹

lo in hoc diuinare & p̄nt̄ subdit rōnem quare desiderabat videre eos. consolari in dño que est augmentatio sui meriti & p̄m̄j dicens. r **Que est. n.** nostra spes. in p̄nti de augmento meriti & p̄m̄j. y **Aut gaudiū sp̄uale.** z **Aut corona glorie.** i. ratio cōsequendi p̄m̄j aureole q̄ dicit̄ vobis de b̄c̄. a **Ido** ne vos. q. d. sic: quia cōuerterat eos ad fidē: idō sequit̄.

b **Glos. n.** est gloria r̄c. f. materialiter: habebat. n. materias gloriandi in domino & gaudendi de eoz cōuersione & bona cōuersione.

m⁹ v̄tre ad vos: ego q̄dem paul⁹ & sel⁹ & iterū: h̄ ip̄e dicit̄ nos sathanas. **Que ē cū n̄ra spes:** aut gaudiū aut corona glie. **Dōne** vos a dñm nr̄m ih̄m xp̄i estis i ad uētū ei⁹. **Glos. n.** estis glia n̄ra & gaudiū. **Ca. iij.**

Quoniam nō sustinentes amplius placuit nobis remanē athenis solus & misimus timotheū fr̄em nr̄m & ministrū dei i euāgelio xp̄i ad cōfirmādos vos: & exhortādos p̄ fidē v̄ra: vt nemo moueat̄ tribulatōibz istis. **Ipsi. n.** scit̄ q̄ i h̄ positi sum⁹. **Māz** cū ap̄d vos essem⁹ pdicabam⁹ vob̄ passuros nos tribulatioes: sic & sc̄m̄ ē & scit̄. **Propterea** et ego amplius nō sustinens: nisi ad cognoscēdū fidē v̄strā ne forte tētauerit̄ vos is q̄ tētat⁹ & ianis fiat labō nr̄

Capit. iij.
Quoniam nō sustinentes amplius placuit nobis remanē athenis solus & misimus timotheū fr̄em nr̄m & ministrū dei i euāgelio xp̄i ad cōfirmādos vos: & exhortādos p̄ fidē v̄ra: vt nemo moueat̄ tribulatōibz istis. **Ipsi. n.** scit̄ q̄ i h̄ positi sum⁹. **Māz** cū ap̄d vos essem⁹ pdicabam⁹ vob̄ passuros nos tribulatioes: sic & sc̄m̄ ē & scit̄. **Propterea** et ego amplius nō sustinens: nisi ad cognoscēdū fidē v̄strā ne forte tētauerit̄ vos is q̄ tētat⁹ & ianis fiat labō nr̄

missionis: secūdo reuersionis: ibi. **Nunc aut.** Circa p̄m̄ cōtinuando se p̄cedentibus dicit.

a **Propter q̄d** i. q̄z glia n̄ra estis & gaudiū.

b **Non sustinentes amplius.** i. non expectantes vltra scire certius statum vestrum.

c **Placuit nobis.** i. mihi & siluano.

d **Remanere athenis solus.** i. sine timotheo qui ē rer eius in salutatioe positus: vt dicit̄ hic glo. sed q̄ nō est cōsuetum q̄ nuncius epistole ponat̄ in eius salutatioe cum vadit p̄sonalr̄ ad saluatos: ideo videtur alijs q̄ iste timotheus qui d̄: hic missus cum subdit̄.

e **Et misimus timotheum.** est alius a p̄dicto: q̄z plures erant eiusdem nominis. f **Fratrem nostrum.** religione xp̄iana. g **Ministrum dei** in euāgelio xp̄i. i. in pdicatōe euāgelij. h **Ad confirmādos vos.** in omni bono. i. **Et exhortādos.** p̄ fidē v̄rā.

i **Et exhortatur ab ea** in tribulationibus istis. que nobis & vobis sup̄uenerunt a hō aduersarijs. l **Ipsi em̄ scitis** q̄ in h̄ positi sumus. i. dispositi a r̄p̄o dicente: **Jo. xvj. cap.** Venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo: & subdit quare debebant hoc scire: dicit̄.

m **Nam r̄c. & p̄t̄z.** n **Sicut & factū ē** in vobis. o **Escitis.** etiam de vobis.

p **Propterea** & ego r̄c. aliqua dilatoem. q **Nisi ad cognoscēdū r̄c.** p̄ certum nūciū: r̄ si telem. r **Ne forte tentauerit̄ vos** is qui tentat. i. dyabolus qui semper nititur per tentationes suas bonos subvertere.

s **Et inanis fiat labō nr̄.** si vos subuerterit q̄d ab illis

Ad thessalonicenses. I.

t. Nunc autem hic ponit utilitas reuersiois cui dicitur. Nunc autem veniente timotheo etc. expleto suo ministerio. v. Et annunciant nobis fidem vestram. stabilem. Et charitatem. accensam ad perficiendum in melius. y. Et quia memoria etc. orando pro nobis. 3. Semper desiderantes etc.

co q ista supple. speramus audi rei reditu eius. a. Io cosolati sumus iam i spe b. In vobis. i. p bono qd speram? audire de vobis. e. In oi necessitate etc ita q ois tribulatio z angustia in nobis supueniens dimittit ppter bonuz fidei vestre qd speramus audire. d. Qm nunc viuum? i. quasi p morte ad vitam suscitati sumus e. Vos statis in dno. imobles z firmi nec sufficeremus ad reddendum gras deo de tanto bono: no subditur: f. Quia n. gra rna ctoem etc. et p zra vsq. ibi. g. copleanimus. h. Que defunt fidei vte. l. z haberet noticiam fidei qtu ad ea que sut ad salutem necessaria: tm ad magnu coru pfectum cederet si apls ventre posset ad magis explicandū aliqua q nō potuit eis ad plenu dicere: qn fuit pns cū eis qz fuit copulsus exire ppter comotōem civitatis vt habetur Actu. xvij. b. Spe aut. dicit dnr ponit apli de pcatō p thessalo. vt deus sua gratia suppleat qd ipe facere non poterat: ideo dicit. b. Spe aut deus. oim p creatōnem. i. Et pater noster. f. fidelū spāliter p gre ad optōem. k. Et dñs noster ih̄s xp̄c. qui ē mediator: dei z hoim. l. Dirigat viā nr̄am ad vos. remouendo impedimēta a sarbana pcurata. m. Vos aut multiplicet. numero z merito. n. Et abundare faciat charitatez. qua crescente crescunt alie virtutes infuse. o. In inuicem. charitatie mutue subueniendo. p. Et nos in vobis. abundamus charitate. q. Ad cōfirmanda corda viā. in moribus z in fide vt sitis. r. Sine querela. i. sine reprehēsiōe aliqua. s. In sanctitate aū deū. i. in sanctitate vera z nō filata que ē coram hominib? tm̄. t. In aduētū dñi nr̄i etc. i. in aduētū eius ad finale iudiciū sitis de numero z cōsortio sanctorū z subdit. v. Amen. ad cōfirmatōem pcedentium.

Nunc arveniente timotheo ad nos a vobis: 7 annūciāte nob fidē: 7 charitatē vīaz 7 qz memoriā nr̄i habetis bonā: sp̄ desiderantes nos videre: sic 7 nos quoqz vos: iō cosolati sumus fr̄es in vobis: i oi nccitate 7 tribulatioe nr̄a p fidē vīam: qm̄ nūc vivimus si vos statis in dño. Quā n. gr̄arū actō nē possum? deo retribuere p vobis i oi gaudio q̄ gaudem? p vos aū tēū nostrū. nocte ac die abundantius orātes vt videam? faciē vestrā 7 ampleam? ea q̄ testē fidei vīe. Spe at? etc? p̄ nr̄i dñs ih̄s xp̄c dirigit viā nostrā ad vos. m̄. Vos at dñs multiplicet: 7 abundare faciat charitatē vīaz i inuicē z i oēs: quēadmodū 7 nos i vobis ad pfirmāda corda vīa sine querela in sanctitate aū tēū 7 p̄ez nr̄i in aduētū dñi nr̄i ih̄s xp̄i cuz oībo sanctis eius. Amen.

Caplm. iij.

Quocetero hic incipit tertia ps principalis in q reddit thessalonicen. doctes. eos de morib? in formādo: z de defectibus corrigendo. Licet n. cōitas eoz ēē sancta: tm̄ ibi erant aliqui de fratrib? corrigendi z spāliter de quatuor: z fm̄ hoc pns ca. in qua

tuor ptes diuidit. q̄ patebūt psequēdo. Circa primū scēdū q̄ gētilēs reputabant fornicatōem simplicē ecclīatā: z iō ppter cōsuetudinē pristinā aliqui de gētilitate cōuersi erant adhuc fornicarij ppter qd apls corrigi hoc vicium ad virtutē oppositā inducēdo. v. a. Decetero fr̄es

Caplm. iij.

Quocetero fr̄es rogamus vos 7 obsecram? in dño ih̄s: vt quēadmodū accepistis a nobis: quō opteat vos ābulare 7 placere deo: sic 7 ābulet: vt ābūdetis magis. Satis. n. q̄ pcepta dederi vob p dñz ih̄m. Nec ē. n. volūtas tēi sanctificatio vīa: vt abstineatis vos a fornicatōe: vt sciat vnusqz vīam vas suū possidere in sanctificatōe z honore: nō in passiōe desiderij sicut 7 gentes q̄ ignorāt tēū. Et ne q̄s supergrediat: neqz circūueniat in egōcio fr̄em suū: qm̄ vindex ē dñs de his oībo: sic pdixim? vobis 7 testificati sum? Nō. n. vocauit nos deus i immundiciā: s̄ in sanctificatōem. Itaqz q̄ hec spernit: nō hoīem spernit: sed tēū: q̄ etiā dedit sp̄m suum sanctum in nobis. De charitate aū fratnitatis: nō

Decetero fr̄es rogamus vos 7 obsecramus. i. p rē facram adiuramus. qd debz plus vos mouere q̄ simplex deprecatio nr̄a. b. Et quēadmodū dñs. vbo z exemplo. c. Quō opteat vos ābulare in via morū. d. Et placere deo. ca. ste 7 munde viuere. e. Et sic 7 am buletis etc. in his sp̄ pficiendo. f. Satis enīz. i. scire debet. g. Que pcepta dederis etc. i. de mandato ipi? cui simplr ē obediē dum. h. Nec ē enī volūtas tēi. a? mandato expressa i. Sanctificatio vīa. i. emundatō a carnalib? peccatis. k. Et abstineat? etc. tanqz a deo. pbi bita: ad eam. n. sc̄q tur incertitudo. p. lis ex vago cōcubitu que ē directe cōtra bonū būane nature. p̄. n. debet filis nutrimentuz z documentū: aliter n̄ bene possunt stare: nullus autē solitatus ē de talib? rca. plē sibi incertā. l. Et sciat vnusqz

qz vas suū. i. corpus pprium qd vas dicitur: eo q̄ ip̄o formato p naturā: aia a deo infundit p creatōem. m. Possidere. pmanenter. n. In sanctificatōe z honore. corp? n. in fornicatōe deditū de bonozaf: qz bestialit? efficitur: psal. xlvij. Homo cū in honore eēt nō intellexit etc. o. Nō in passiōe desiderij. i. nō sequēdo passiōem cōcupiscentie venereoz que ē nimis vehemēs. p. Sicut 7 gētes etc. supple sequit eā credētes fornicatōem simplicē ecclīatā. q. Et ne q̄s. hic incipit ps secunda in qua corrigi cupiditatis vicium inducēs ad oppositū: Et primo ponit banc inductōz. secūdo quādā excusatōnem ubi. De charitate. circa primū dicit. q. Et ne q̄s supgrediat. op̄uinēdo primū vt ab eo extorqueat iniuste possessiōē suā vel rez aliā. r. Neqz circūueniat. ip̄m decipiēdo vel illaqueatō debitis p vsuras vel p mercatōes malas z cōsimilia. s. Qm̄ vindex ē etc. grauitē puniēdo. t. Sicut pdiximus vobis. apd vos exītes. v. Et testificati sum? i. p testimonij scripturaz oñdinus. x. Nō. n. vocauit nos etc. i. vt seruiamus immundiciē peccati cuiuscūqz. y. S̄ in sanctificatōz. i. vt viuam? sancte. 3. Itaqz q̄ h̄ sp̄nit. q̄ pdixi. a. Nō boiez sp̄nit. tm̄. b. S̄ deū. s̄c̄ mādata. c. Qui eēt dedit etc. in adiuto: iū pletōis mādataz suoz. d. De charitate etc. hic ponit excusatōez suā scribēdi. i. thessa. de opib? pietat. v. d. De charitate etc. i. de opibus pietatis ad paupes fideles. e. Non necesse habuimus scribere etc. quia thessalonicen. diligēter

Epistola pauli

exercebant talia. Nec istud obuiat ei qd pdictu e de correptione pietatis: qz frequenter inueniunt aliqui exercentes uisuras z mercatores malas: qz tñ erga paupes faciunt opa pietatis. f Rogamus autē. **Hec e tertia ps principal bca. in q corrigi oculos z vagabundos. v. Rogam? aut frēs. vt abundetis magis. in opib? bonis. s Et opaz detis. i. diligentiam adhibeatis. b At quieti sitis. z n vagabundi: qz tales solēt cadere in alia uicia. f. curiositatis z carnalitat. i. Et vt vrm negociuz agatis. qz bonies circa h negligentes depauperantur: z q volūt tenere modū viuēdi cōsuetuz: z p pñs latrones z raptores efficiunt. k Et opemini zc. ad cui tandū ociositate q ē sentina oim viciorū: z ad cōseruādū sanitatē quaz facit labor moderatus. l Et vt honeste**

ambuletis zc. i. ad infideles vt ex bona vra pcuratioe cōuertant ad fidē. In moralibus. n. magis mouent exempla qd vba. m Et nulli? zc. ita q n solū caueatis a malo actu exteriori: s etiā interiori. n **Molum? Hec est quarta ps principalis in qua corrigi aliquos immoderate lugentes mortuos: z diuidit in tres ptes: qz primo arguit hunc luctū: secundo ponit occasionalē future resurrectōis modū: ibi. **Hoc. n. tercio pcludit intentū: ibi. Ita qz. Circa primū dicit. n **Molums autē zc. i. defuncti qui dormiūt somno mortis a quo excitabunt tpe resurrectōis. o **At nō cōtristemi. in cōsolabilr. p **Sicut z ceteri qui spem zc. i. future resurrectōis: z sic credūt aliqui amicos defunctos pisse totalr z ad sp: z ppter h habent occasione lugendi eos quasi in cōsolabiliter: non sic autē xpiani q habent spem resurgendi: ppter qd vicio sum est eis immoderate mortuos lugere: qz in hoc assimilant infidelibus future resurrectōis spem nō habentibus: lugere tñ defunctos moderate ē opus pietatis. **Qz autē resurrectio mortuoz sit mox futura ondit. d. q **Si enim credimus zc. z accipit hic si p quia nam ad articulos fidei pñet credere. **Ihm vere mortuū fuisse z resurrexisse r Ita z deus. qui suscitauit ihm. s **Eos qui dormierunt. somno mortis. t **Per ihm. tanqz p mediatores dei z hominū. v **Adducet cū eo. ad vitam immortalē resuscitando. r **Hoc autē. qz locutus est apls de resurrectōe futura: ideo hic pñr declarat modū resurrectōis. Ad cuius intelligentiā sciendū: q aliqui dixerunt q xpo veniente ad iudiciū aliqui boies repient viui qui transierunt ad statuz immortalitatis sine morte intermedia: sic exponentes qd hic dicit: **Deinde nos q viuimus qui relinquinur. f. viui vsqz ad aduentū xpi: s rapiemur cum illis. i. cum mortuis resuscitatis: **Obuiā xpo. **Descendēti ad iudiciū: z dicant q apls se cōiunerat eis eo q pertinet ad idem corpus ecclie. sed hec expositio primo deficit i hoc q dicit aliquos sine morte ad immortalitatē transire qz oēs descendentes ad adam pter xpm z matrē eius incurrerunt originale peccatū: cuius pena est mors: z ideo oēs soluent debitū mortis: ppter qd aliq dixerunt q illi q in aduentu xpi reperient viui in raptu illo obuiando xpo subitō morient: z statim resurgēt. Sed adhuc hoc videt in cōueniētē dcm: qz pflagratōis ignis purgans elementa z in cinerās corpa mixta: pcedet aduentuz xpi ad iudiciū: z******************************

sic nulli homines repient viui q obuiēt xpo veniēti: nisi de resurgētibus post ignē dcm. **Præterea qz apls pnumet se pdictis eo q pñet ad iudēz corpus ecclie cū eis: nō vi rōnabilr dcm: nā eadē rōne dicere de oibus fidelib? pteritis: pñtib? z futuris. **Propt qd saluo meliori iudicio: vidēt mibi verba apli alif exponēda cū dicit **Hoc. n. vob dicimus. de mō future resurrectōis. y **In verbo dñi. sic reuelauit nob. z **Quia nos q viuimus zc. in hoc mōdo a patribus defunctis a **Hō puenimus in resurrectōe futura. b **Eos q dormierunt. citius resurgendo ill q iam an diu mortui sunt: qz resurrectio fiet virtute diuina q fiet in instanti: iō subdit. c **Et ipse dñs ihm xpc. d **In iussu. dicitō: **Surgite mortui ad iudiciū. e **Et in voce archangeli. f. michael: qui ē pñiceps ecclie sub quo intelligunt angeli alii qui ministerium adhibebunt in resurrectōe colligendo cineres: z magnū sonū faciunt tanqz iudicis pones. **Hoc etiam aliter exponi: vt illud dicit: **Surgite mortui ad iudiciū. sit archangeli michaelis executiue: z xpi imperatiue: cuius virtute infinita fiet resurrectio: qz sic cum dicitur. d **In iussu. refertur ad xpm z qd subdit. e **Et in voce archangeli. ad michaelē archangelum. f **Et in tuba dei. ista tuba nō est aliud nisi vox pdicta: que dicit tuba. ppter similitudinē tube materialis yete. resta. qua fiebat vocatio ad cōsilium: z preparatio ad bellum: z inuitatio ad festum: qz tunc omnes congregantur in iudiciū: z armabitur creatura in vltionem inimicorū: z inuitabitur iusti ad festum angelorum. g **Descendet de celo. nam iudicabit in forma humana apparens vbi q dicitur **Actu. j. **Hic biefus qui assumptus est a vobis. f. in forma humanitatis: sic veniet. f. ad iudiciū. b **Et mortui qui zc. ista pñtas z posterioritas nō pōt referri ad actum resurgendi ita q aliqui resurgent prius alijs p oritate temporis: nam omnes resurgent in eodem instanti: vbi q dicitur. j. **Corinth. xv. **Omnes quidez resurgemus: z subdit. **In momento in actu oculi: nec potest hic accipi pñtas dignitatis: quia patres veteri testamenti in resurrectōe nō erunt digniores apostolis qui erunt asseffores iudicis: math. xix. **sedebitis sup sedes. xv. zc. de quibus dicit hic apostolus: **Deinde nos. ppter quod saluo meliori iudicio videtur mibi q ista pñtas z posterioritas sit referenda ad quietē in christo per bonam mortem: z sic iungendū literam dicitur. b **Et mortui qui in xpo sunt. i. quiescunt in fide eius mortui: **Primi. respectu nostri qui adhuc viuimus: **Resurgent cūz posteris. **Deinde nos qui viuimus. supple quiescemus in xpo in eius fide morient: z. i. **Simul rapiemur cum illis. iam resuscitati cū ipsis. k **Obuiam christo: venienti ad iudiciū. l **In aera. vbi profer sententiam iudicij sup vallem iofaphat. vt dcm fuit iobelis. ij. m **Et sic semper cum domino erimus. **Quia de cū a christo ibi non separabuntur: sed semper erunt**

ipse dñs ihm xpc. d **In iussu. dicitō: **Surgite mortui ad iudiciū. e **Et in voce archangeli. f. michael: qui ē pñiceps ecclie sub quo intelligunt angeli alii qui ministerium adhibebunt in resurrectōe colligendo cineres: z magnū sonū faciunt tanqz iudicis pones. **Hoc etiam aliter exponi: vt illud dicit: **Surgite mortui ad iudiciū. sit archangeli michaelis executiue: z xpi imperatiue: cuius virtute infinita fiet resurrectio: qz sic cum dicitur. d **In iussu. refertur ad xpm z qd subdit. e **Et in voce archangeli. ad michaelē archangelum. f **Et in tuba dei. ista tuba nō est aliud nisi vox pdicta: que dicit tuba. ppter similitudinē tube materialis yete. resta. qua fiebat vocatio ad cōsilium: z preparatio ad bellum: z inuitatio ad festum: qz tunc omnes congregantur in iudiciū: z armabitur creatura in vltionem inimicorū: z inuitabitur iusti ad festum angelorum. g **Descendet de celo. nam iudicabit in forma humana apparens vbi q dicitur **Actu. j. **Hic biefus qui assumptus est a vobis. f. in forma humanitatis: sic veniet. f. ad iudiciū. b **Et mortui qui zc. ista pñtas z posterioritas nō pōt referri ad actum resurgendi ita q aliqui resurgent prius alijs p oritate temporis: nam omnes resurgent in eodem instanti: vbi q dicitur. j. **Corinth. xv. **Omnes quidez resurgemus: z subdit. **In momento in actu oculi: nec potest hic accipi pñtas dignitatis: quia patres veteri testamenti in resurrectōe nō erunt digniores apostolis qui erunt asseffores iudicis: math. xix. **sedebitis sup sedes. xv. zc. de quibus dicit hic apostolus: **Deinde nos. ppter quod saluo meliori iudicio videtur mibi q ista pñtas z posterioritas sit referenda ad quietē in christo per bonam mortem: z sic iungendū literam dicitur. b **Et mortui qui in xpo sunt. i. quiescunt in fide eius mortui: **Primi. respectu nostri qui adhuc viuimus: **Resurgent cūz posteris. **Deinde nos qui viuimus. supple quiescemus in xpo in eius fide morient: z. i. **Simul rapiemur cum illis. iam resuscitati cū ipsis. k **Obuiam christo: venienti ad iudiciū. l **In aera. vbi profer sententiam iudicij sup vallem iofaphat. vt dcm fuit iobelis. ij. m **Et sic semper cum domino erimus. **Quia de cū a christo ibi non separabuntur: sed semper erunt**

Ad thessalonicenses. I.

Abi conuicia nō solum in aia: s; etiā in corpe. n. Itaq; dicit ex pdictis pdudit intentū. f. q; fideles nō debēt in moderate lugere mortuos: s; de ipis consolari. ex q; sūt ad vitā immortalē z felice refuscitādi: z hoc est qd dicit: n. Itaq; cōsolami zc. de resurrectione fidelū pdictis. **Prima ad Thessalonicenses.**

In ca. iij. vbi dicit in postill. Et sciat vnusquisq; vas suū posside re. **Additō**

Hoc qd dicit: Et sciat vnusquisq; vas suū zc. fm glo. pōt exponi alie. f. q; non solum ab illicito quis abstineat: Sed negligēdo abuta tur: sed sciat vnusquisq; possidere vas suū. i. vt rez suam in sanctificatione. f. vt non turpiter abutēdo eas possideat.

In eodē ca. vbi dicit in postilla: Rogam? aut vos fces vt abūdetis magis. **Additō.**

Illud qd dicit: Et abūdetis magis zc. intelligit q; h; faceret opa dilectōnis bona possent tamē facere meliora ad que rogaret operam dent qz difficile est dimittere consuetudinem. z quod sequitur Et quieti sitis z vt vīm negociū agatis. intelligit di missis alijs: qui est circa aliena multū occupat necesse est vt sit inquietus vel vt p;ria negocia negligat.

Caplin. v.

Tertius. Postq; aplūs reddidit Thessalonicen ses boniuolos et doales: hic consequēter ostendit eos cautos. Circa quod sciendum q; caute la maxime requiritur circa illa de quibus certum est q; venient: cū tamen hora veniendi est simpliciter ignora sic autē est de die iudicij: fm q; dicit math. xxiij. ca. De die illa z hora nemo scit neq; angeli in celo: ppter qd apostolus circa hanc reddidit Thessalonicenses cautos Et diuiditur in duas partes: quia primo eius incertitudinem ostendit: secūdo Thessalonicenses cautos reddidit: b. Vos autē. Circa primū sciendum q; dies iudicij dupliciter accipitur in scriptura: vno modo p ipsa die iudicij generalis in fine mundi: alio modo pro die iudicij particularis que est dies mortis cuiuslibet hominis: nam in illo statu in iudicio finali pntabit i quo in morte inuenitur. Intentio vō apostoli videtur hic magis esse de die mortis: quia ipse sciebat diem iudicij finalis multū distare: vt p; in epistola sequēte. Ipse at hie hortatur Thessa. vt sint cauti ne repente veniat su per eos domini z inuentantur imparati. Certū tamen vtroq; modo litera exponet: z primo de die finalis iudicij cum dicitur: a. De t;pius autē zc. pertinentibus ad diem finalis iudicij. b. Non indigetis zc. quia talia scire ad vos non pertinet fm q; dicit Actū i. Non ē vestrū nosse t;pa zc. c. Ipsi em diligenter scripturas supple considerādo. d. Scitis quia dies domini. i. dies iudicij q; dicitur deis dñi: qz tūc rps apparebit vt dñs: qui in primo aduentu apparuit vt seruus. e. Sicut fur in nocte. non p hoc intelligendum est q; dñs venturus sit ad iudicium t;pe noctis: s; magis clara die sicut in celum ascendit: Act. j. Hicbie sus qui assumptus est a vobis in celum zc. sed quia veniet subito hominibus hoc non p;uidentibus. f. Cū em dixerint zc. glo. sup locum istū dicit q; intelligitur de socijs anticristi qui post mortem eius credentes se esse in pace et securitate facientes festa: et

conuicia exercebant per diuersa loca. Sed istō non videtur cōuenienter dictum: qz glo. premitit q; anticristus fulminabit z maxima pars sui exercitus peribit cum eo: ppter quod non est verisimile q; remanentes esse debeant in tanta securitate z iocunditate: sed magis in timore: et sic videt glo. sibi ipsi repugnare. Itē videtur esse contra dictum cōmune doctorum z sanctorū qui dicunt communiter q; mortuo anticristo et falsitate eius manifeste detecta: omnes gentes conuertent ad christum: z sic nō remanebit aliqui in secta anticristi. nec pōt dici sustinendo glo. premissam: q; illi qui fuerāt de secta anticristi pdi-

lor in vtero habētis: z nō ef fugiet. **G**los ar frēs n̄ estis in tenebris vt vos dies ille tanq; fur comprehendat. **O**mnes enim vos filij lucis estis: z filij diei. **N**on sumus noctis neq; tenebrarum. **I**gitur non dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus: et sobrii simus.

cta festa et conuicia faciant: eo q; sint cōuersi ad fidē: q; de ipsis dicentibus: Pax z securitas subdit apostolus: **G** Tunc repentinius zc. quod non pōt exponi d; bñ gaudentibus: ppter quod melius videtur reduci ad temp; cōminatōnis anticristi quando obrepta ciuitate z templo ostendet se tanq; sic deus. vt dicit i epistola sequēte: et tūc satellites eius gaudebunt de potestate domini sui: sed repentinius supueniet eis interitus: qz cito fulminabit anticristus euz maxima parte sui exercitus. Nec obuiat huic expōni q; diuatio anticristi z eius fulminatio precedēt diem iudicij: de qua loquitur aplūs ante immediate: quia frequēter prius facta posteriori narrat. Secūdo exponenda est litera de die mortis sic. De t;pius autē et momentis. in quibus debeat mors venire. Non indigetis vt scribamus vobis. q. d. non scriberem vobis nisi illud quod iam scitis. f. q; est totaliter incertum: id subdit: Ipsi ci scitis. per experientiam quotidie videntes: Quia dies domini. i. mortis que dicit dies dñi: quia tunc venit ad partem iam scitis. f. q; est totaliter incertum: id subdit: Sicut fur in nocte. i. repente et imp;ouiso: ideo subdit. Cū ei dixerint. homines mundani: Pax et securitas. credentes diu viuere in delicijs temporalibus z temporalis pace. Repentinius supueniet interitus. f. mortis corporalis. Sicut dolor in vtero habentis. q; tum ad penam inferni. Et nō ef fugiet quia in inferno nulla zc. De hoc ponit exemplū saluator Luc. xij. de illo q; dicebat anime sue. Anima mea habes multa bona reposita in multis annis quiesce: comedere: bibere: et epulari: et dixit ad illum dominus: Stulte hac nocte repetent animā tuam a te: que autē congregasti cuius erunt: b. Vos autē. Hic consequēter apostolus reddidit Thessa. cautos contra diem iudicij generalis quia sicut dictum ē: Qualis quis in morte inuenitur. scz iustus aut iniustus: talis in iudicio presentabitur. Caute la vō ad hoc ē: vt hoies semp sint parati p bonam vitam ad recipiendū mortem. hoc autem fit per hoc q; homo bñ ad scipm se bz et ad primū et ad deum: ppter quod ad h; tria inducit aplūs: z fm hoc diuiditur in tres partes q; p se quando patebunt: igit ad primū inducit dicens: b. Vos autem fratres non estis in tenebris. f. erroris sicut sunt infideles. i. Et vos dies illa. f. mortis. k. Tanq; fur comprehendat. i. imparatos. l. Omnes estis vos filij lucis estis. i. qui est lux vera illuminas omnem hominem: Joban. j. Cuius estis filij per baptismum. m. Et filij diei. i. noui testamenti quod dicitur dies: Roma. iij. Hic precessit dies autem appropinquabit. n. Non sumus noctis. f. mofaice obscuritatis. o. Neq; tenebrarū. i. diuersorū errorū gentiliū. p. Iñ nō dormiamus. i. peccatis. q. Sicut z ceteri. q; sūt increduli. r. Vigilem? p attēōem mentis ad ea que sūt salutis.

Epistola pauli

S Et sobrii simus. ex pte corporis vtētes spalib⁹ ad natu
re sustentationem: et ad bonā sensuū dīspōnem. **Q**ui
ei dormiūt. in voluptatibus et peccatis. **V** Nocte dor
miūt. s. ignorātie. **N**ā ignorat oīs malus: fm q̄ dicit pbs
iij. etbi. **E**t q̄ ebriū sūt. immoderate vtētes bonis cor
poralibus: vñ dicitur
ebri⁹ a bria qd̄
est mensura q̄si etē
mensuram posuit.
A Nocte ebriū sē.
sēz ignorātie rāto
ne dicta.
B Nos autē. et pz
ex dictis snia.
C Induti lorica
fidei. sicut em̄ lori
ca efficit ex plumb⁹
sūtctū inuicē se cō
plectentibus: sic fi
des integrat ex plu
ribus articulis ad
inuicem cōnexis.
D Et charitatis.
que ē forma fidei:
sicut autē lorica pre
git corpus: sic fides
charitate formata
p̄tegit aiam a de
monū insultibus.
A Et galeā spem
salutis. sicut em̄ ga
lea munit caput
qd̄ ē superior ps̄ipi⁹
corporis: sic spes su
periozem p̄tez aie
ipam ad celestia e
leuādo.
B Qm̄ non posu
it nos deus in irāz.
i. in damnationez
eternam.
C Sed in acq̄siti
onem salutis. i. vt
acquiram⁹ vitā be
atam ex opibus meritorijs. **D** Per dñm nostrū. id est
sine cuius adiutorio nullū opus pot̄ eē meritorij.
E Et siue vigilemus viuēdo corporaliter. **F** Siue dor
miamus. mortis corpalis somno. **G** Sicut illi viuā
mus. vitā gr̄e que est in aia immortalī. **H** Propt̄ qd̄
consolamini inuicem. in laborib⁹ vite p̄ntis. **I** Et edifi
cate alterutrū. verbis bonis et exemplis. **K** Sicut faci
tis. sp̄ tamē p̄ficiēdo in istis. **L** Rogam⁹ autē. **D**ec ē se
cunda ps̄ in qua inducit **A**thēsal. ad hoc q̄ bene se hēant
ad p̄mū: et prio ad p̄fectos eos et hortādo dices: **R**oga
autē vos fr̄es vt noueritis. oñdendo p̄ effectū vs̄ nosse p̄
latos debite eos honorādo: tam rōne vite q̄ rōne doctrie
sō subdit: **M** **E**mo. vos. id sūt p̄ ceteris diligēdi. qm̄
sp̄ualia corporalib⁹ p̄ferunt. **N** Propt̄ opus illorū. ad
viam salutem ordinatū. **O** **P**acē habete cū eis. obe
diendo eis hūiliter et deuote: sc̄do hortat̄ eos vt bñ se ha
beant ad imp̄fectos dices: **P** Rogamus autē vos fr̄es
corripite. charitatiue. **Q** **I**nquietos. i. gyroaugos et cō
tentiosos. **R** **C**onsolamini pusillanimes. i. in tribulatio
nibus deficientes. **S** **S**uscipite infirmos. mente et
corpe infirmitates eorū q̄ntū fm̄ deū pot̄ fieri supportan
do. qm̄ em̄ ex tali supportatōne insolecūt: eos nō expedit
supportare: qz̄ boeēt malū nutrire. **T** **P**atiētes esto
te ad oēs. non solū fideles sed etiā infideles. **E**t intelligit
ista patientia q̄tum ad actum animi interiorem: q̄tum
autē ad exteriore. s. defendēdi se: vel sua: aut repetēdi rem
vel iniuriā a iudice nō sp̄ expedit: vt̄pote si ex hoc audacia
malefaciēdi tribuat: nisi ex tali supportatōne mai⁹ malū
vt̄pote graue scandalū oriēt: **V** **V**idete ne q̄s malū

Qui. n. dormiunt: nocte
dormiunt: et qui ebrii sunt: nocte
ebrii sunt. Nos autem qui
dici sumus: sobrii sumus: indu
ti lorica fidei: et charitatis
et galeam spem salutis: quoniam non
posuit nos deus in ira: sed in ac
quisitionem salutis pro domino non
solum iesu christo qui mortuus est
pro nobis: ut siue vigilemus
siue dormiamus: nihil cuius il
lo viuamus. Propter quod cō
solamini inuicem: et edificate
alterutrū: sicut et facit. Ro
gamus autem vos fratres ut no
ueritis eos qui laborant inter
vos: et presunt vobis in domino: et
monent vos: ut habeatis illos
abundantius in charitate: pro
pter opus illorum: et pacem ha
bete cum eis. Rogamus autem
vos fratres: corripite inquietos
pro solamini pusillanimes: sus
cipite infirmos: patientes
estote ad omnes. Videte ne
quod malum pro malo alicui red

dat malo alicui reddat. hoc. n. est vindicare seipsum quod leg
e malum: cum nullus sit iudex in sua causa: si tamen aliquis non ba
beat superiorem iudicem: sibi iniuriam factam debet vel pot̄ pu
niri: non tamen iniure vindicare: sed zelo iusticie.
Sed si quod est bonum sectami inuicem. i. fideles ad fide

les. y Et in
omnes. i. etiam
erga infideles.
3 Sp̄ gaude
te in dno. et si n̄
actu quez opor
tet aliqui inē rū
pi saltē somno
tū bitū et codex
modo intelligi
tur qd̄ subdit:
a Sine inter
orate. vt̄ boce
ferendū ē ad to
ras ad h̄ ap̄tas
vt̄ cōstitutas q̄
rum nulla ē inē
mittēda. b
In oib⁹. p̄spis
z aduersis.
c **G**ras agite
deo q̄ aduersa
ordinat ad salu
tem viam sicut
z p̄pera: et hoc
p̄ meritū v̄stre
petitiōis: sicut
p̄z de facto iob
z subdit causaz
d **D**ec ē. n. v.
lūtas dei zc. cui
ē i opib⁹ obtē
perandū. e
Sp̄m. **D**ec ē ter
cia ps̄ in q̄ bor
tafcos bñ se ha
bere erga deū
dices: Sp̄m. s.
deuotōis erga
deū. f **N**olite extingūe. p̄ imoderatā curā rerū t̄pa
liū. g **P**rophetias. i. expōnes scripturaz sacrarū.
h **N**olite spernere. qz̄ frequēt̄ reuelat̄ intellectū sim
plici qui occultat̄ prudēt̄: **M**ath. xij. **A**bscondisti hec
a sapientib⁹ et prudentibus et reuelasti ea puul. veritū
qz̄ expositores aliq̄n deficiūt: ideo subdit. i **O**mnia
autē pbate. i. dicta eorū discutite. k **O** bonū ē te
nere. s̄ multos qui in locutionibus et p̄dicatōnib⁹ ma
la dicta melius retinēt q̄ vtilia. l **A**b oī specie ma
la abstinetē vos. non solū em̄ abstinentū est a malo: s̄
etiā ab eo qd̄ bz̄ apparentiā mali. p̄ter scandaluz vi
tandū: saltē quousq̄ declarēt q̄ illud ē licitū. m
Ipe autē de⁹ pacis. i. actor et dator pacis. n **S**ancti
fiet vos pro oia. ad corp⁹ et aiam p̄sentia. o **U**t in
teger sp̄s v̄r et aia zc. et dī sp̄s q̄tū ad superiōrē aie p̄
tem: et aia q̄tū ad inferiōrē. p **I**n aduētū dñi. ad
iudiciū. q **S**eruet. et q̄ istud sit sp̄andū subdit.
r **F**idelis ē qui vocauit vos ad fidē. s. deus. s
Qui etiā faciet. qz̄ nulli deficiat q̄tum ē ex se. t
Fr̄es. **D**ec ē vltima ps̄ q̄ cōclusio ep̄le in qua ponitur
sui recōmendatio: et alioz salutatio: id dicit: **F**ra
tres orate in osculo sc̄o. nō libidinoso nec p̄ditorie: sic
pleni⁹ fuit expositū ro. vlt. vt̄ ibidē et s̄ eis dē verb̄ ponit
tur. v **A**diuro vos pro dñm. i. iniungo vobis pro ip̄m.
r **E**le. epi. bec oibus sanc. fratri. i. baptisate facti
ficatis. y **S**ra dñi. nō. iesu xpi vō. supple sit in p̄nti
z gl̄ia in futuro. Amen.
In. c. v. vbi dicit in ps̄. **E**t istud nō videt̄ puenient
bcm qz̄ glo. p̄mittit q̄ anti xps̄ fulminabit. **A**dditio.

Explicit epistola Pauli ad
Thessalonicenses prima.

Explicit epistola Pauli ad
Thessalonicenses prima.

Epistola Pauli ad
Thessalonicenses
prima.

ad thessalonicenses. II.

Quoniam glo. tenenda e tanq planior fm conti-
nuacionem ad immediate pdicta no obstacib?
obiectionibus postillatoris. Intelligit. n. glo
hec verba apli: cum dixerint: Pax et securitas tuc repe-
tinus t. de tpe illo intercepto qd erit inter morte an-
tichristi et diem
iudicij: de q sez
die iudicij ime-
diate an dixerat
Dies dni sic fur
qd tps contine-
bat. xlv. dies vt
pot bfi Daniel
vlti. In istis. n.
dieb? mistri an-
tichristi viden-
tes se euasisse
ab illo plio ma-
ximo in quo an-
tichristus et ma-
xima ps exerci-
tus eius perie-
rat: estimabant
se totaliter esse
extra periculum:
lz princeps eoru
sic interfecit? si-
cut contigit ml-
tis que postq e-
ripiunt ab aliq
maximo piculo
credat se ab a-
liis periculis ee
securos. Nec h
e contra comu-
nem doctorum
opinionem dicen-
tium q mortuo
antichristo et falsitate eius detecta: omnes gētes con-
uerterentur ad dñm: qz hoc intelligitur post lapsum
xlv. diez pdictorum.

Incipit argumentuz in
eplam scdam.

Ad thessalonicen-
ses scdam scribit
eplam aplos: et no-
tu facit eis de te-
porib? nouissimis et de adu-
sarij reiectoe. Scribit hac
eplam ab athenis p tyru
diacone et onesium acholy-
tum.

Explicat argumētū. In-
cipit epla Pauli ad thes-
salonicenses scda. Ca. j.

Aul? et silua-
nus et timothe-
us: ecclie thes-
salonicensuz in
deo pte nro et
dño iesu xpo:
grā vobis et pax a deo patre

non nisi luctus: de quib? diuinare nemo potest nisi pbeta
vel filius pbetae.

Postilla super scdam eplam Pauli ad thessalonicen-
ses incipit.

nro et dño iesu xpo. **G**ratias
agere debem? semp deo
p vobis ftes ita vt dignū
e: qm su pcreuit si tēsvia?
abundat charitas vniuscui?
q vim i inuicē: ita vt nos
ipi in vobis glīemur in ec-
clesijs dei p paciētia vza et
fide et in oib? psecutionibus
vris et tribulationib? q s^u susti-
netis in exēplū iusti iudicij
dei: vt digne habeamini in
regno dei p quo et patimini
si tū iustu e? apud deū retribu-
buere retributionem his q
vos tribulat: et vobis q tri-
bulamini requiē nobiscū in
reuelatione dñi ihu de celo
cū angel? virtutis e? i flama
ignis dātis vīdictā his q nō
nouerūt deum: et qui non

Aulus et
siluanus.
Hic in-
cipit se-
cunda e-
pistola ad thessa-
lonicenses.
Et diuidit in tres p-
tes. s. in salutatorē
et psecutionem: ibi
gras agere. et p-
sionem: ibi. Sa-
lutatio mea in fine
epistole. sententia
prime partis patz
et dicitis in princi-
pio precedētis epi-
stole.
b Gratias agere
incipit episto-
le psecutio: q di-
uiditur in tres par-
tes. Mas prio apo-
stolus reddīt thes-
salonicenses: secūdo
cautos. c. sequenti
Tercio vocales si-
ne doctos: ibi. Nos
autē. Prīmū facit
dupliciter. s. grati-
as agendo de bona
eorū cōuersatione et
orādo pro meliori
consummatōe: ibi.

In quo etiam oramus. Circa primum dicit: b **G**ras
agere debemus deo. a quo est omne bonū. c **S**emper.
scz actu vel habitu vel. **S**emper. i. oibus bonis ad hoc or-
dinatis. d **P**ro vobis fratres. quia bonum discipulo-
rum redundat in magistrum. e **I**ta vt dignum est. q.
d. digni estis vt hoc agamus. f **Q**uoniam supercre-
scit fides vestra. intensiue firmitus his que sunt fidei adte-
rendo et etiam extensiuē ea que sunt fidei magis explicitē
cognoscendo: et ea verbo et exemplo ad alios deriuando.
g **E**t abundat charitas. in affectu interiori et opere exte-
riori. h **I**ta vt et nos ipsi in vos gloriemur. id est in vobis.
i **I**n ecclesijs dei. pponendo alijs ecclesijs vitam vestrā
pro exemplo: ideo subditur: k **P**ro paciētia vestra.
solida. l **E**t fide. firma. m **S**ustinetis in exēplū
iusti iudicij dei. id est per hoc sensibiliber apparebit iudici-
um dei esse iustum: paciētiā vestrā premiando: iō subdit
n **E**t digni habeamini. et persecutores vestros puni-
endo: iō subditur: o **S**i tamē iustu est. et accipit hic si
p quia qz iustu est. p **D**eum retribuere retributionem.
id est gebenne penam. q **H**is qui vos tribulant. perse-
quendo. r **E**t vobis qui tribulamini. paciēter sustine-
to s **R**equiem nobiscum. qui similit tribulamur: Et
ideo subditur: retributionis tempus: cum dicit: t **I**n
reuelatione dñi iesu de celo. id est qm manifeste apparebit
veniens ad iudicium: sicut dicitur Mathei. xxiii. Sicut
fulgur erit ab oriente et apparet vsq ad occidentem: ita
erit aduentus filij hominis. v **C**um angelis virtutis
eius. qui erunt executores diuini iudicij. r **I**n flama
ignis dantis vīdictam. id est facientis. y **H**is qui no-
uerunt deum. id est fidem eius non receperunt: sicut sunt
pagani et iudei obstinati. z **E**t qui non obediunt euā-
gelio. ipsum opere adimplendo: sicut sunt mali christiani
habentes fidem sine operib? que mortua est.
a **Q**ui penas dabunt. id est soluent siue sustinebunt. a
facie domini. id est per sententiā ab ore eius egredientem

Replica.

In prima epla ad thessa. ca. v. **A**bi postil. decli-
nat glo. magistri sup illo verbo quādo dixerit:
Pax et securitas tunc repentinus venit interi-
tus. Nam glo. exponit hoc de socijs antichristi: qui p
morte eius credentes se ee securos in pace faciet festa
et cōiuiua exercentes diuersos iocos etc. Quod postil.
dicit in conueniēter dictū: qz eadem glo. pmittit q an-
tichristus fulminabitur et maxima ps ererit? ei? peri-
bit cū eo. Et ideo non est verisile q remanentes debe-
ant exercere ludos i securitate: s ee sub maximo timo-
re sicut filij israel: chore cū sua societate pereunte: put-
habet numeri. xvi. Itē vī illa glo. ee cōtra mentē ecclē-
sie et scōz doctorū: qui dicūt q mortuo antixpo et falsi-
tate ei? detecta: oēs gentes pueruent ad xpm: et sic nō
remanebūt aliqui de secta antixpi. S; burg. p glo. di-
cta certare videt assignans tps. xlv. diez et dani. vlti.
qñ dicti antichristiani letabūtur. Sed hoc non videt
verisimile: quia letant victores: esaiē. ix. **N**ō autē sic bo-
ribiliter victi: immo nec illum horrorem scientes leta-
ri potuerunt: sed potius timere sicut supra dictū est in
exemplo chore: maxime quia videbūt oēs gētes puer-
sas cultū dei et xpi p eos impeditū resumere: et sic nō vi-
debunt consolantē nec ppatientes: sed oēs aduersarij
eorū malicie p casum antichristi deteete: iō habet poti?
materiā tristitie qz gaudij. Nec illi. xlv. dies p burgen-
picti ex **D**anie. vltimo prout ipse allegat haberi dare
videntur: quibus tamen datis verisimilius est q aliq
metu antichristi latuerāt intelligentes horrendā per-
ditionem ipi? et sui exercit? resumerēt gaudia sublato ti-
more q illi qui de exercitu sic miserabiliter delecto re-
manserunt. Illi em bebūt materiā gaudij: isti autem